

IMPACTUL ANTROPIC ASUPRA COMPONENTELOR MEDIULUI ÎN RAIONUL IALOVENI

ȚURCANU Viorica

Universitatea Academiei de Științe a Moldovei

Recenzent: PRUNICI P., dr, conferențiar

Cuvinte-cheie: *factor de mediu, aer, apa, sol.*

În ultima perioadă activitățile umane au generat în ansamblu serioase dezechilibre ecologice, materializate prin poluarea aerului, apei și a solului, care necesită măsuri complexe de combatere în vederea refacerii calității componentelor mediului. Apa, aerul și solul sunt factori de mediu indispensabili vieții. De aceea evaluarea impactului antropic asupra acestor componente naturale este primordială.

Poluarea aerului rezultă din sursele fixe și cele mobile. În raionul Ialoveni funcționează 89 de întreprinderi industriale potențiale de poluare a aerului. După nivelul de emisii a acestora în atmosferă, se atribuie la categoria întreprinderilor cu masa emisiilor de până la 100 tone/an. În ultimii ani emisiile sumare de la sursele fixe sunt în creștere atingând în anul 2007 cantitatea de 534,24 tone. Transportul auto rămâne una din sursele principale de poluare a aerului atmosferic. În raionul Ialoveni sunt înregistrate 9473 unități de transport, numărul cărora fiind în creștere față de anii precedenți. Comparativ cu anul 2006, numărul microbuzelor s-a dublat, iar numărul motocicletelor a crescut de 6 ori. Cantitatea sumară emisă a acestor poluanți în anul 2007 a ajuns la 1780 tone. Astfel cota emisiilor poluante de la autovehicule în volumul sumar de poluanți ai aerului atmosferic constituie 77 %.

Un alt factor de mediu indispensabil vieții este apa. În raion sunt 74 bazine acvatice cu suprafața totală de 1423,9 ha. Teritoriul raionului Ialoveni este traversat de 2 râuri mai mari – r. Botna și r. Ișnovăț. Aceste râuri au un grad de poluare moderat, iar sursele principale de poluare fiind apele uzate din localitățile amplasate în imediata apropiere de râuri. Concentrațiile de ioni de amoniu, nitrați și nitriți, cresc în aval față de amonte de localitățile Ruseștii Noi, și Gangura de 2-2,5 ori.

Populația raionului și agenții economici din teritoriu se aprovizionează cu apă potabilă din cele 81 fântâni arteziene din numărul total de 128, cât și din 4734 fântâni publice. În perioada anilor 2007-2008 investigațiile fizico-chimice de către colaboratorii centrului de medicină preventivă Ialoveni au arătat că 10% din sondele arteziene și 65% din fântânile publice nu corespund cerințelor STAS 2874-82-„Apă potabilă” după indicii conținutului de nitrați, nitriți și ioni de amoniu.

Solul este un factor de mediu important deoarece de calitatea lui depinde formarea și protecția resurselor de apă, creșterea și dezvoltarea vegetației, influențând astfel în mod direct alimentația omului. Exploatarea intensivă a terenurilor agricole în asociere cu manifestarea largă a proceselor de degradare fizică și chimică au condus la dehumificarea, degradarea fizică, chimică și biologică a solurilor. Un factor important al impactului antropic asupra solurilor îl reprezintă folosirea fertilizanților minerali și a pesticidelor. În ultimii ani volumul îngrășămintelor minerale și organice încorporate în sol s-a redus de aproape 3 ori.

În rezultatul cercetărilor sau efectuat următoarele concluzii:

În raionul Ialoveni poluarea aerului atât de la sursele fixe, cât și de la sursele mobile este în creștere. Râurile și lacurile din raionul Ialoveni au un grad de poluare moderat, iar sursele principale de poluare fiind apele uzate din localitățile amplasate în apropierea ecosistemelor acvatice.

Valorificarea intensă a solurilor favorizează dehumificarea lor, degradarea fizică, chimică și biologică. În ultimii ani se extind suprafețele terenurilor erodate, afectate de alunecări de teren și ravene.

Bibliografie:

1. Ghid ecologic pentru inspectorii de stat de mediu. Chișinău, 2007
2. Planul național de acțiuni în domeniul protecției mediului în Republica Moldova. Chișinău, 1996
3. Starea mediului în Republica Moldova în anul 2007 (raport național). Chișinău, 2007